

Обґрунтування до теми
«Реконструкція культурно-історичного образу
постраждалого поліського села засобами
мультимедійно-предметного комплексу»

Внаслідок Чорнобильської катастрофи майже все Правобережне Полісся зазнало радіонуклідного забруднення. Це унікальний в культурно-історичному плані регіон, який в минулому був частиною прабатьківщини слов'ян і зберіг до наших днів чимало реліктових явищ, які проливають світло на етногенез українців і сусідніх слов'янських народів.

А понад 4 тисячі кв. км Українського Полісся (178 населених пунктів, що потрапили до зони відчуження та зони безумовного(обов'язкового) відселення) назавжди перестали існувати як цілісний етнокультурно-мовний ареал.

Впродовж 22 років велися пошукові роботи – як у постраждалих районах, так і в місцях компактного проживання переселенців, – які мали на меті зібрати й зафіксувати вцілілі елементи втраченого культурно-історичного середовища, щоб у подальшому всебічно відтворити його в музейному просторі, а також зберегти шляхом створення Регіонального науково-інформаційного фонду.

Багаторічні польові дослідження були спрямовані на всебічне вивчення та фото-, фоно-, відеофіксацію різних сфер матеріальної і духовної культури та мови поліщуків, збір предметів музейного значення та покинутої у відселених селах документальної спадщини.

Зокрема, на території зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення вдалося зафіксувати природні та антропогенні ландшафти багатьох постраждалих сіл, особливості їх історичної забудови, місцеві кладовища, сотні традиційних житлових і господарських будівель кін. VIII ст. – 1-ї пол. XX ст., зібрати тисячі рухомих матеріальних пам'яток, характерних для традиційного побуту і господарської діяльності колишніх мешканців цього краю.

У живих автентичних селах та місцях компактного проживання переселенців проводився збір польової інформації, що стосується нематеріальної культурної спадщини: народних звичаїв та обрядів, світоглядних уявлень і вірувань, музичного і прозового фольклору, народних знань і традиційних технологій, пов'язаних з місцевими промислами й ремеслами. Здійснювалася фіксація говірок та мікротопоніміки відселених сіл.

Нині в музейно-архівних фондах ДНЦЗКСТК зосереджено понад 150 тис. наукових фотодокументів, 6500 годин аудіо- і відеозаписів, понад 47 тис. матеріальних пам'яток, 21 тис. архівних документів на паперовій основі. Більшість зафіксованих тут об'єктів і явищ народної культури в реальному середовищі вже втрачені і можуть бути представлені тільки віртуально.

Тому всебічне відображення (і збереження пам'яті) колишнього культурно-історичного середовища постраждалих сіл, максимально наближене до реальності, може бути забезпечене лише шляхом поєднання в музейних експозиціях віртуальних елементів, створених за допомогою мультимедійних технологій, та матеріальних предметів культурної спадщини. Такий підхід є нині одним з основних напрямів розвитку музейної справи в європейських країнах. Відвідувач музею, який опиняється в центрі такої мультимедійно-предметної експозиції, мимоволі стає безпосереднім учасником подій, які відбуваються в навколишньому просторі. Це дає можливість на глибинному

емоційному рівні відчуті і пережити зв'язок з культурними традиціями минулих поколінь.

Основною метою планованої НДР є розробка моделі відтворення культурно-історичного буття типового села Чорнобильського Полісся (до його ураження катастрофою) за допомогою засобів мультимедійно-предметного комплексу.

Кінцевим продуктом цієї наукової розробки має стати відповідний тематико-експозиційний план, необхідний для створення сучасної комплексної музейної експозиції.

Для виконання цієї теми у ДНЦЗКСТК є достатній науковий і творчий потенціал. Колектив наукових працівників Центру має багаторічний досвід комплексних історико-етнографічних досліджень у зоні Чорнобильської катастрофи, музейної та архівної роботи з пам'ятками традиційної культури та аудіовізуальними документами, а також досвід організації багатьох виставкових експозицій.

Крім того, ДНЦЗКСТК володіє унікальним музейно-архівним фондом, на базі якого має проводитися НДР та здійснюватися впровадження її результатів.

Основна частка витрат (71%) у кошторисі НДР передбачена на придбання необхідного технічного обладнання, відряджень та матеріалів:

Витрати на плату праці	– 32000 грн.
Відрахування на соц. заходи	– 7040 грн.
Витрати на матеріали	– 16500 грн.
Спецустаткування	– 111180 грн.
Відрядження	– 13800 грн.
Накладні витрати (9,4 %)	– 18980 грн.
ВСЬОГО:	199500 грн.